

Uusi kotoutumislaki

Neuvotteleva virkamies
Sonja Hämäläinen
Sisäasiainministeriö
Maahanmuutto-osasto

Kotoutumislakiuudistuksen tavoitteet

- Selkeyttää sääntelyä; kaksi eri lakia
- Tehostaa ja nopeuttaa kotoutumista erityisesti maahantulon alkuvaiheessa
- Erityistä huomiota kiinnitetty haavoittuviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden kotoutumisen tukemiseen
- Kotoutumisen kaksisuuntaisuus
- Yksilöllisten tarpeiden huomioiminen

Lain tarkoitus

- Tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan
- Edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken

Soveltamisala

- Soveltamisala koskee kaikkia maahanmuuttajia turistiluonteisesti oleskelevia lukuun ottamatta
- Yksilöllisten kotouttamistoimenpiteiden henkilöpiiri määritellään erikseen ja määräytyy pääosin tarvelähtöisesti

TE-toimiston tehtävät

- Vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävistä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijaksi ilmoittautuneille maahanmuuttajille sekä muista kotoutumislaissa sille osoitetuista tehtävistä
- Huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille

Muita tehtäviä

- Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä
- Kunta ja TE-toimisto vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta
- Kunta ja TE-toimisto voivat laatia paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä
- TE-toimiston on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta kotouttamisohjelman laadintaan

Maahanmuuttajan polku

Johdonmukainen yksilöllisten toimenpiteiden kokonaisuus kotoutumisen edistämiseen

Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

- **Kaikille Suomeen muuttaville**
 - Oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä
- **Sisältö**
 - Tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista työelämässä ja yhteiskunnassa
 - Tietoa palvelujärjestelmästä
 - Tietoa kotoutumista edistävistä palveluista
- **Vastuuviranomainen**
 - SM vastaa yhteensovittamisesta, kääntämisestä, jakelusta
 - Kukin lakia soveltava viranomainen vastaa osaltaan tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä
 - Valmisteltu ALPO-kehittämissohjelman hankintana
 - Selkokielen, käännökset yleisimmille kielille (Painettuna selkosuomi, ruotsi, englantia ja venäjä, sähköisenä arabia, thai, somali, kiina, farsi, ranska, espanja)
- **www.lifeinfinland.fi**
 - Käytössä 1.9.2011 lukien

Ohjaus ja neuvonta

- TE -toimiston, kunnan ja muiden viranomaisten (esim. Migri, työsuojeluviranomaiset, KELA ja verohallinto) annettava ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä
- Tarkoituksena vahvistaa hallintolain 8 §:n yleistä neuvontavelvollisuutta maahanmuuttajia koskevissa asioissa

Alkukartoitus

- Arvioidaan alustavasti
 - Työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet
 - Kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet
- Selvitetään tarvittavassa laajuudessa
 - Koulutus, työhistoria, kielitaito
 - Tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat
- Valtioneuvoston asetus 570/2011
- Alkukartoitus-malleja kehitetty ALPO-tukirakenteessa

Alkukartoituksen järjestäminen

- TE -toimisto käynnistää alkukartoituksen, jos maahanmuuttaja on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi (JTPL)
- Kunta käynnistää alkukartoituksen, jos maahanmuuttaja on toimeentulotuen saaja (muutoin kuin tilapäisesti)
- Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan
- Kunta ja TE-toimisto voivat järjestää alkukartoituksen itse, ostopalveluna tai sopia yhdessä sen järjestämistavoista paikallistasolla
 - Asiakaslähtöisyys
 - Paikallinen tai seudullinen yhteistyösopimus

Alkukartoituksen järjestäminen

- Käynnistetään 2 kk:n kuluessa
 - asiakkuuden alkamisesta tai
 - alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä
- Alkukartoituksen perusteella viranomainen
 - Ohjaa maahanmuuttajan palveluihin
 - Arvioi tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelmaa

Kotoutumissuunnitelma

- Maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista
- Toimenpiteet perustuvat maahanmuuttajan taustaan ja tarpeisiin, jotka selvitetty alkukartoituksessa
- Maahanmuuttajan omat tavoitteet
- Suomen tai ruotsin kielen taidon sekä muiden yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimiseksi ja yhteiskunnan toimintaan osallistumiseksi

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

- Laaditaan aina työttömälle työnhakijalle tai toimeentulotuen saajalle
- Voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle alkukartoituksen perusteella
- Alaikäisen kotoutumissuunnitelma
 - Kunta laatii tarvittaessa
 - Oleskeluluvan saaneelle alaikäiselle, joka tullut Suomeen ilman huoltajaa laaditaan kotoutumissuunnitelma aina
- Perheen kotoutumissuunnitelma
 - Kunta laatii, jos perheen kokonaistilanne edellyttää
 - Monialainen yhteistyö
 - Yksilöllisten kotoutumis- ja muiden suunnitelmien yhteensovittaminen

Kotoutumissuunnitelman kesto

- Korostetaan yksilöllisyyttä
 - Ensimmäinen suunnitelma enintään yhdeksi vuodeksi
- Kesto yksilöllisesti 1-3 vuotta
- Erityisiä toimenpiteitä tarvitseville 5 vuotta
- Kotoutumissuunnitelma-aika ei kulu, jos suunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa perhevapaan, sairauden tai muuhun näihin rinnastettavan syyn vuoksi (ei kuitenkaan hoitovapaa)

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

- Lähtökohtana kunta ja TE-toimisto yhdessä maahanmuuttajan kanssa
- Käynnistetään viimeistään 2 viikon kuluttua alkukartoituksesta
- Laatimisen käynnistäminen tarkoittaa esimerkiksi ajanvarausta itse suunnitelman laatimiseen, ei varsinaisen suunnitelman laatimistilannetta
- Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan myöntämisestä

Kotoutumissuunnitelmasta aiheutuvat velvollisuudet / viranomainen

- Viranomaisen selvitettävä oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja maahanmuuttajan pyynnöstä suullisesti
- Viranomaisilla velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen rajoissa
- Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun toimenpiteeseen tai palveluun kuukauden kuluessa suunnitelman laatimisesta

Kotoutumissuunnitelmasta aiheutuvat velvollisuudet / maahanmuuttaja

- Maahanmuuttajalla velvollisuus noudattaa suunnitelmaa, hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin
- Kieltäytyminen ilman pätevää syytä - oikeutta kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa säädetään

Kotoutumissuunnitelman seuranta ja tarkistaminen

- TE-toimiston ja kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista
- TE-toimiston on tarkistettava kotoutumissuunnitelma julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla
- Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä

Kotoutumiskoulutus

- Perusjärjestelmään ei suuria muutoksia: järjestetään pääasiassa työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena
- Oppivelvollisuuden ylittäneelle maahanmuuttajalle
- OPH:n opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- Uudistustarve arvioidaan Osallisena Suomessa - kokeilun perusteella
- Tavoitteena toimiva peruskielitaito (perusteluissa B1.1.)
- Voi sisältää myös mm. osaamisen tunnistamista, tutkinnon tunnustamista, ammatillista suunnittelua, uraohjausta, luku- ja kirjoitustaidon opetusta

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

- TE-toimiston toteama koulutustarve
- TE-toimisto arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä
- Opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa
- Suomen/ruotsin kielen opiskelua tai opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen/ruotsin kielellä
- Opiskeluun voi sisältyä myös työharjoittelua, kansalaisjärjestö- tai muuta vapaaehtoistoimintaa, mutta opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista

Omaehtoiset opinnot

- Ei muita opintoja koskevia edellytyksiä kuin se, että opintojen tulee olla suomen tai ruotsin kielen opiskelua tai opintojen tulee tapahtua pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä
- Luku- ja kirjoitustaidottomat; omalla äidinkielellä tapahtuva lyhytaikainen perehdytyskoulutus

Omaehtoiset opinnot

- Suomen tai ruotsin kielen opiskelua
- Perusopetusta, lukio-opetusta, ammatillista opetusta, ammattikorkeakoulu- tai yliopistokoulutusta tai muuta koulutusta
- Ei tarvitse olla tutkintoon johtavaa koulutusta, esim. maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava omaehtoinen koulutus
- Ei tarvitse olla työttömyysturvalain mukaisesti päätoimista
- Ei ikärajaedellytystä

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain soveltaminen

- Omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, maahanmuuttajan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeyttämiseen ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoimapalvelulain 9 luvun 4-9 §:ssä säädetään

Kotoutumistuki

- Kotoutumissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin osallistumisen aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki
- Kotoutumistukena maksetaan työmarkkinatukea työttömyysturvalain mukaisesti tai toimeentulotukea toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti

Tiedonsaantioikeus

- TE-toimistolla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämiseksi välttämättömät tiedot mm. kunnan viranomaiselta, KELA:ta, vastaanottokeskukselta ja kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta
- UMA

Siirtymäsäännös

- Ennen kotoutumislain voimaan tuloa tehtyjä kotoutumissuunnitelmia, jotka on tehty voimassa olleen kotouttamislain nojalla, noudatetaan niiden määräajan loppuun

Kiitos!